

In memoriam

Andres Ehin

(13.III 1940 – 10.XII 2011)

Ülekohtuselt vara jõudis raske haiguse tagajärjel möödunud aasta 10. detsembril lõpule meie tuntud luuletaja ja tõlkija, Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi auliikme elutee.

Tallinna 21. Keskkooli vilistlasena siirdus Andres Ehin õppima eesti filoloogiat Tartu Ülikooli, mille lõpetas 1964. aastal. Kaugpõhja rahvaste ja idapoolsete hõimurahvaste huvilisena tegutses noor filoloog seejärel 1964–1965 saksa keele, kehalise kasvatuse ja ajaloo õpetajana Ratta külas Jamali-Neenetsi rahvusringkonnas sölkuppide juures. Kodumaale naasnuna töötas Ehin mitmesugustel loometegevusega seotud ametikohtadel: aastatel 1964–1965 ajakirja *Küsimused ja Vastused* toimetajana, 1966–1969 ajalehe *Sirp ja Vasar* peatoimetaja asetäitjana, 1969–1972 ajakirja *Kultuur ja Elu* osakonnajuhatajana ja 1969–1972 ENE toimetaja. 1974. aastast sai Andres Ehinist vabakutseline kirjanik.

Andres Ehin läheb Eesti kultuurilukku ennekõike luuletajana. Temalt on ilmunud 10 luulekogu, viimane postuumselt 2012. a märtsis. Eesti luuletajatest on mõjutanud Andres Ehinit kõige rohkem Artur Alliksaar, Ilmar Laaban ja Jaan Kaplinski. Inspireerivad olid ka kokkupuuted idapoolsete hõimurahvastega. Ehinit peetakse Ilmar Laabani kõrval tähtsuset teiseks eesti sürrealistlikuks luuletajaks. Peale sürrealismi on tema luulele impulsse andnud hispaania modernism, ekspressionism, imaginism ja Idamaade luule. Andres Ehin esines korduvalt paljudel rahvusvahelistel luulefestivalidel. Tema luuletusi on tõlgitud vene, läti, leedu, kasahhi, soome, rootsi, inglise, saksa, taani, galeegi, prantsuse, ungari ja hispaania keelde. Veljo Tormis on kirjutanud Andres Ehini tekstidele koorilaule. Ehini luuletusi on koguni ekraniseeritud. Ta on kirjutanud ka kaks näidendit: Lembit Vahaku varjunime all (Enn Mikkeri ja Rein Siimu kaasautorlusega) ilmus 1972. a “Karske õhtupoolik”, Rummu Jüri ainelist näidendit “Tagaetav” etendati 2000. a suvelavastusena.

Andres Ehin on tõlkinud rohkesti proosat ja luulet inglise, vene, soome, prantsuse, saksa ja sölkupi keelest, abikaasa Ly Seppeli abiga ka türki keelest ja Amiran Kaladze toel gruusia keelest. Tõlgitud autorite seast võib leida näiteks Fjodor Dostojevski, Arkadi ja Boris Strugatski, Juri Oleša ja Roald Dahli. Kuid Andres Ehin on eestindanud ka Ida kirjandusklassika pärleid: Pu Songlingi *Libarebased* (1977), *Libarebased ja kooljad* (1986 ja 2010), muinasjutuvalimiku *Tuhat üks ööd* (koos Ly Seppeliga, I–II, 1984 ja 2005) ning jutustanud ümber tšuktši muinasjutte (*Unes-nõiduja*, 1981).

Andres Ehin pälvis 1994. aastal *Loomingu* aastaauhinna, 1996. a luulekogu *Teadvus on ussinahk* eest Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali luule aastapremia, 2001. a koondkogu *Alateadvus on alatasa purjus* pärjati Eesti Vabariigi kultuuripreemiaga ja 2003. a luuletuse “***sügaval maa all elavad...” eest sai Juhan Liivi luuleauhinna.

2002. aastal omistas Eesti Vabariigi president Andres Ehinile Valgetähe IV klassi teenetemärgi.

2001. aastal nimetas Eesti Akadeemiline Orientaalselts Andres Ehini pikaajaliste teenete eest Idamaade kultuuri vahendamisel oma auliikmeks.

Oma kütkestava naljasoone ja toredate värssidega jääb Andres Ehin alatiseks meie meelde.

Tarmo Kulmar